

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Expertisecentrum Omgaan met Verlies
Riet J.M. Fiddelaers-Jaspers

Het ontbrekende stuk
Trauma of veerkracht na een verlies

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Levensgebeurtenissen

- ‘Dagdagelijkse’ gebeurtenissen: geven structuur en veiligheid
- Stressvolle gebeurtenissen: maken je weerbaar en sterk, belastend maar denkbaar
- Ingrijpende gebeurtenissen: nooit gedacht dat dit je zou overkomen: verliesstrauma's (zelfdoding, onverwachte scheiding van je ouders, vlucht uit je vaderland, afbranden van je huis)

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Veerkracht

Het vermogen jezelf te herstellen of terug te veren.

Jezelf met succes aan te passen ondanks moeilijke en bedreigende omstandigheden

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Aanslag op de veerkracht

- Kind alleen laten in de bedreigende situatie en in de periode daar na
- Onzekerheid/verwarring
- Als kind weet niet waar het aan toe is
- Als kind te zware last op de schouders krijgt/neemt

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Positieve bijdrage aan ontwikkelen van veerkracht

- Een positieve blik op het leven
- Geloven in eigen kracht
- Een veilige omgeving, geborgenheid
- Sociale steun van ouders, verzorgers, leerkrachten en vrienden
- Strategieën om om te gaan met moeilijke en bedreigende situaties

Expertisecentrum
Omgaan met Verlies

Onderzoek kinderrouw Let Dillen Gent, juni 2008

- Liefde en verdriet zijn normale rouwreacties
- 65% van de rouwende kinderen en jongeren ervaart liefde, 66% verdriet, 47% boosheid
- Liefde is een positieve en beschermende factor die kan leiden tot groei na verlies
- Schuld/verantwoordelijkheid en schaamte/ angst zijn versturende en complicerende factoren
- Doorgaande band met overledene kan leiden tot positieve aanpassing

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Verliestrauma

Een ingrijpend verlies van iemand om wie het kind of de jongere veel geeft of van een wezenlijke levensvoorwaarde. Zoals:

- Verlies door de dood
- Verlies door scheiding
- Verlies van lidmaatschap van een systeem
- Verlies van delen of functies van je lichaam
- Verlies van materiële goederen

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Verliestrauma

De traumatische ervaring maakt het kind of de jongere machteloos en hulpeloos en overvragen hem of haar volledig. Deze ervaring is bij vol bewustzijn niet te dragen.

Prof. dr. Fr. Ruppert, Verwirrte Seele

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Splitsing bij trauma

De identiteit deelt zich. Naast het gezonde Ik ontwikkelen zich twee delen.

- Een van deze delen draagt de last van de traumatische ervaring.
- Het andere deel maakt zich los van de ervaring: het overlevingsdeel.

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Strategieën

Onder andere:

- het vermijden van situaties die lijken op of herinneren aan het trauma
- Veel controle zowel van zichzelf als anderen
- het compenseren van gevoelens, leegte, spanning en onaangename situaties, bijv. door drank, drugs, hard studeren, gamen, seksualiteit, spanning en risico opzoeken.

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Kenmerken van het getraumatiseerde deel

- Blijft stilstaan op de leeftijd van het tijdstip waarop het trauma plaatsvond
- Slaat de herinnering aan het trauma op
- Zoekt nog altijd een uitweg uit het trauma, is (onbewust) veel bezig met het verleden
- Kan 'getriggerd' worden

Expertisecentrum
Omgaan met Wliefz

Verliestrauma

